

NFUs internasjonale solidaritetsarbeid

Tekst: Helene Strøm Rasmussen

Myndigheter over hele verden svikter i arbeidet med å sikre at mennesker med utviklingshemning får oppfylt sine menneskerettigheter. Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) har derfor et ansvar når det gjelder å bruke den posisjonen vi har, vårt internasjonale nettverk og vår erfaring til å bedre livssituasjonen for mennesker med utviklingshemning – også utenfor Norges grenser.

To mammaer deler erfaringer Foto: Helene T. Strøm-Rasmussen (NFU)

NFU ble etablert i 1967 og startet med internasjonalt solidaritetsarbeid i 1981. Siden den gang har vi hatt prosjekter i Asia, Sør-Amerika, Karibia, Øst-Europa og Afrika. I dag samarbeider vi med foreldreorganisasjoner i Zambia, Malawi, Zanzibar og Nepal, i tillegg til at vi støtter et regionalt nettverk i Afrika¹.

Vi driver først og fremst organisasjonsutvikling for å stimulere og støtte våre søsterorganisasjoner til å bli sterke, landsomfattende og demokratiske. Vi ser at ved å støtte mennesker med utviklings-

¹) Inclusion Africa som ligger under Inclusion International (et globalt nettverk av foreldreorganisasjoner som jobber for å fremme rettighetene til personer med utviklingshemning).

Ved å danne foreldregrupper der de kan dele erfaringer og kunnskap, knyttes det ofte sterke samhold.

hemning og deres familier i å organisere seg, og gi de kunnskap om hvilke rettigheter de har og hvordan de kan drive pådriverarbeid, vil de kunne være med på å endre forholdene i sine respektive land og samfunn. Ved å danne foreldregrupper der de kan dele erfaringer og kunnskap, knyttes det ofte sterke samhold. Det å vite at man ikke er alene, men at det finnes noen som er i den samme situasjonen, kan gjøre livet mye enklere.

Disse foreldremøtene, som kan være mellom foreldre fra samme landsby eller når NFUs tillitsvalgte er med på prosjektreiser, er noe av det som settes mest pris på av foreldre ute. Dette er noe av NFUs merverdi.

Vårt mål er å skape et inkluderende samfunn som mennesker med utviklingshemning er en del av.

I tillegg trener vi ansatte og tillitsvalgte i organisasjonene til å bli bedre på pådriverarbeid. Vårt mål er å skape et inkluderende samfunn som mennesker med utviklingshemning er en del av.

Det vil si at de skal kunne bo, gå på skole og arbeide i sitt nærmiljø. For det er faktisk en menneskerett å kunne delta aktivt i samfunnet, få utdanning og kunne bestemme over eget liv. Ved å gi personer med utviklingshemning og deres familier kunnskap om hvilke rettigheter de har, kan de gå sammen, både lokalt og nasjonalt, for å kreve sine rettigheter oppfylt. Vår erfaring forteller oss at endring kan skje dersom personer med utviklingshemning og deres familier kan møte andre med lignende erfaringer, dele bekymringer og uttrykke en visjon for en bedre fremtid.

Våre partnerorganisasjoner jobber aktivt med å finne familier som har barn

Skolejenter på Zanzibar Foto: Atlasalliansen

med utviklingshemning og få de med som medlemmer. Målet er at de organiserer seg i levende og demokratiske lokallag og danner nasjonale og sterke organisasjoner som kommuniserer på en effektiv måte og setter fokus på deres bekymringer når det kommer til beskyttelse av grunnleggende menneskerettigheter. Vi jobber for at disse organisasjonene skal bli myndighetenes vaktbikkjer, og at deres stemmer skal bli tatt hensyn til når viktige avgjørelser skal besluttes. For å oppnå dette er det viktig at organisasjonene er anerkjente, og i den sammenheng er generell organisasjonsstøtte essensielt. Vi er med på å øke kompetansen blant ansatte og tillitsvalgte på temaer som planlegging, rapportering, budsjettering, prosjektstyring, antikorrupsjon, konfliktsensitivitet og demokrati. Dessuten er NFU blant de få som anerkjenner viktigheten av å støtte administrasjonskostnader. Vi bistår våre partnere i å finne alternative finansieringskilder, men spesielt i utviklingsfasen vil vi kunne støtte grunnleggende funksjoner.

NFU støtter i utgangspunktet ikke tjenesteytende tiltak slik som skoler, yrkesopplæring og dagsentere. Men mange familier lever i akutt fattigdom og mangler passende tjenester i samfunnet, så vi innser at vi må bistå våre partnere i deres arbeid med å utvikle tjenesteytende prosjekter, som for eksempel grupper bestående av personer med utviklingshemning og noen av deres foresatte som lærer seg kaninoppdrett eller krydderproduksjon. Et slikt tiltak kan bidra til at familier får en ekstra inntekt, i tillegg til kompetanse og samhold. Men våre to hovedområder er organisasjonsutvikling og pådriverarbeid.

FN-konvensjonen et viktig verktøy

Selv om myndighetene har ratifisert FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne og har andre lover og regler på plass for å inkludere personer med funksjonsnedsettelse, er det langt igjen før dette skjer i praksis. Målsettingen er selvfølgelig at landets myndigheter skal innfri disse rettighetene, men vi ser at vår målgruppe ofte blir ekskludert og diskriminert. Grunnleggende rettigheter brytes, som for eksempel retten til utdanning, familieliv, selvbestemmelse, privatliv, rettslig handlingsevne og frihet fra tortur og seksuelle overgrep.

I tillegg er funksjonshemmedes rettigheter, og spesielt utviklingshemmedes rettigheter, lite integrert i norsk bistand.

I tillegg er funksjonshemmedes rettigheter, og spesielt utviklingshemmedes rettigheter, lite integrert i norsk bistand. Det kom frem i en evaluering gjort av Norad i 2012. Rapporten slår fast at det bare er en liten del av bistanden som har tatt funksjonshemmedes rettigheter i betraktning, og mye av den æren kan NFU sammen med Atlas-alliansen² stå for. Andre bistandsaktører har ingen retningslinjer eller lite kompetanse for å

2) Atlas-alliansen er en stiftelse av organisasjoner av funksjonshemmede, pasienter og pårørende i Norge som siden 1981 har vært involvert i internasjonalt bistandsarbeid. De jobber for bedre levekår for funksjonshemmede i sør. Atlas-alliansen består av 19 norske organisasjoner.

inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i sine utviklingsprosjekter.

NFU, sammen med Atlas-alliansen, ønsker å påvirke beslutningstakere og andre bistandsorganisasjoner i Norge når det gjelder dette. Et av verktøyene vi bruker i dette lobbyarbeidet er artikkel 32 i FN-konvensjonen som handler om rike lands forpliktelser til å sikre at all utviklingshjelp er inkluderende og tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. På denne måten er vi med på å påvirke regjeringen og andre utviklingsaktører (for eksempel Redd Barna, Kirkens Nødhjelp og Misjonsalliansen) til å inkludere personer med funksjonsnedsettelse i sin politikk og sine programmer, og at de øremerker midler for dette. Gjennom denne arbeidsmetoden kan man nå mange flere mennesker med funksjonsnedsettelse enn gjennom Atlas-alliansens målrettede prosjekter.

Vårt lobbyarbeid ser ut til å bære frukter. I Statsbudsjettet for 2015 under Global helse og utdanning har de aner-

kjent at en betydelig andel av de 58 millionene barn i verden som ikke går på skole er barn med funksjonsnedsettelse. I tillegg står det at «Atlas-alliansens kompetanse er en sentral ressurs i arbeidet med å integrere barn med nedsatt funksjonsevne bedre i utdanningssystemene».

Fremtidige prosjekter

NFUs solidaritetsprosjekter støttes av midler fra Norad. Årets portefølje er på ca. 7,5 millioner kroner. Rammeavtalen vi har med Norad går ut i år, og vi er full gang med å planlegge for neste langtidsperiode som varer fra 2016 til 2019. 2015 blir et overgangår. Planen for neste langtidsperiode er å fortsette samarbeidet med partnerorganisasjonene vi har avtale med i dag i Zambia, Malawi, Zanzibar og Nepal, men å søke om mer penger slik at vi kan utvide de nåværende prosjektene. I tillegg planlegger vi å samarbeide tettere med Norges Handikapforbund (NHF). Vi har allerede noen samarbeidsprosjekter, og ønsker nå å utforske mulighetene for å bringe dette samarbeidet også til Zanzibar og Nepal. NHF har mye kompetanse på Community Based Inclusive Development – en metode som tar utgangspunkt i opplæring av offentlig ansatte, som for eksempel helsearbeidere og lærere, for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne. Dette er en bærekraftig metode ettersom den bygger på etablerte samfunnsstrukturer. Hovedfokuset blir på inkluderende utdanning. NFUs hovedoppgave i samarbeidsprosjektet er å sikre at personer med utviklingshemning også blir inkludert. Vi ser nemlig ofte at prosjekter som retter seg mot personer med nedsatt

To glade gutter med utviklingshemning fra Malawi.
Foto: Jenny Schaanning (NFU).

En foreldregruppe i Malawi Foto: Jenny Schaanning (NFU).

funksjonsevne ikke alltid når ut til de med utviklingshemning.

Et annet fokusområde blir å lære opp personer med utviklingshemning til å bli mer aktive i egen organisasjon. «Nothing about us without us» er bevegelsens motto, og våre partnerorganisasjoner har egne opplæringsopplegg der utviklingshemmede lærer å tale sin egen sak i fora der aktuelle temaer blir diskutert. I Nepal har personer med utviklingshemning dannet sin egen organisasjon og i organisasjonen på Zanzibar skal det sitte en person med utviklingshemning i landsstyret. Her er det potensiale for mye læring på tvers av organisasjonene.

Et annet fokusområde blir å lære opp personer med utviklingshemning til å bli mer aktive i egen organisasjon.

Siden NFU startet med internasjonalt solidaritetsarbeid, har flere tusen personer med utviklingshemning og deres familier blitt bevisst hvilke rettigheter de har og blitt mer synlige i samfunnet.

Siden NFU startet med internasjonalt solidaritetsarbeid, har flere tusen personer med utviklingshemning og deres familier blitt bevisst hvilke rettigheter de har og blitt mer synlige i samfunnet. Det har skjedd stor fremgang når det gjelder levekårene for personer med utviklingshemning, spesielt når det gjelder inkludering og akseptering i samfunnet. I denne sammenheng er NFU unike. I følge Inclusion International er det ingen annen organisasjon som har jobbet så spesifikt over så mange år med utvikle organisasjoner som jobber for rettighetene til personer med utviklingshemning. ...